

Joanna Rajkowska, *Pozdrowienia z Alej Jerozolimskich*

Rondo Charles'a de Gaulle'a w Warszawie,

Otwarcie projektu: 12.12.2002, planowany do 12.12.2003, kontynuowany do dziś.

Realizacja: CSW Zamek Ujazdowski;

Współpraca: Fundacja Instytut Promocji Sztuki, Pracownia Konstrukcji,
władze miasta stołecznego Warszawy.

fot. Mariusz Michalski

Najsłynniejsza instalacja w przestrzeni publicznej Warszawy ma formę sztucznej palmy daktylowej o wysokości 15 metrów. Projekt, pierwotnie zakładający cały szpaler drzew, ma swoją genezę w podróży artystki do Izraela w 2001 roku. Rajkowska chciała przenieść naturalny dla Izraela widok na warszawską ulicę, której nazwa wiąże się z tym krajem. Miało to przypomnieć o społeczności Żydów, którzy kiedyś stanowili znaczną część mieszkańców Warszawy i sprawić, by niezrozumiała dotąd nazwa Aleje Jerozolimskie zyskała konkretny przekaz. Był to też swoisty eksperyment, który sprawdzał, czy polskie społeczeństwo jest gotowe na przyjęcie tak obcego dla polskiego krajobrazu elementu. Palma wzbudzała przez dłuższy czas kontrowersje, które dotyczyły nie tylko idei jej umieszczenia w jednym z najruchliwszych punktów komunikacyjnych miasta, ale także kosztów jej utrzymania, trudnych kwestii prawnych i politycznych. Wielokrotnie stała się elementem wykorzystywanym w najróżniejszych akcjach, manifestacjach i protestach dotyczących aktualnych wydarzeń i ważnych społecznie problemów. Obecnie nie wywołuje już tak skrajnych emocji, stała się rozpoznawalnym obiektem i lubianym symbolem Warszawy, do którego mieszkańcy zdążyli się przyzwyczaić. Dla jednych jest surrealistycznym „pomnikiem dobrego nastroju”, inni dostrzegają w niej potencjał krytyczny. Praca Joanny Rajkowskiej wciąż powraca jako istotny punkt odniesienia w dyskusjach dotyczących wypracowania najbardziej odpowiedniej koncepcji istnienia obiektów artystycznych w przestrzeni publicznej. W październiku 2014 Archiwa Artystów Muzeum Sztuki Nowoczesnej udostępniły na stronie internetowej archiwum pracy Joanny Rajkowskiej. Zawiera ono materiały poświęcone pierwszej w Polsce tak istotnej pracy w przestrzeni publicznej. Składa się ze zdjęć, artykułów prasowych, filmów oraz dokumentów dotyczących samego obiektu, jak również procesu jego powstawania i wydarzeń organizowanych wokół niego. Na tablicy umieszczonej na wystawie w CSW prezentujemy fotografie zebrane w ramach akcji *Zbuduj z nami archiwum Palmy*, ukazują one osobisty charakter uczestnictwa wielu osób w fenomenie palmy, która funkcjonuje jednocześnie w przestrzeni publicznej i indywidualnej wyobraźni. Akcja *Zbuduj z nami archiwum Palmy* prowadzona była od 01.01 do 31.04.2015 roku; kuratorka – Kaja Kowalska, współpraca Maciek Wołosiuk. Autorzy fotografii: Paweł Gawlikowski, Beata Rytel, Cesar Delgado Martin, Barbara Paczkowska, Alicja Suchcicka, Ewa Tużnik, Jan Gebert, Monika, Sarenka, Aneta Stańska, Piotr Sobień, Natalia Sielewicz, Hanna Usarewicz-Sacher, Anna Błażewska, Adam Ryszkowski, Michał Wróblewski, Filip Dowjat, Robert Jarosz, Krzysiek Z., Błażej Żuławski, Harcerki z grupy 14 PDW Skrzydła, Paweł Sus, Aga Wielocha, Szymon Drabczyk, Tadeusz Rolke, Łukasz Przewłocki.

Joanna Rajkowska (ur. 1968) – studiowała malarstwo na Akademii Sztuk Pięknych w Krakowie, w pracowni Jerzego Nowosielskiego, oraz historię sztuki na Uniwersytecie Jagiellońskim. Jej wczesne prace miały związek z cielesnością, samopoznaniem, pamięcią i rozpadem ciała. Obecnie znana jest przede wszystkim z projektów publicznych realizowanych w tkance miejskiej. W 2007 roku artystka otrzymała Paszport Polityki za „niezwykłe projekty realizowane w przestrzeni publicznej, za wyciąganie ręki w kierunku błąkającego się po mieście człowieka”.